

Халқ сўзи

Ўзбекистон –
келажаги
буюк
давлат

2025 йил — АТРОФ-МУҲИТНИ АСРАШ ВА «ЯШИЛ» ИҚТИСОДИЁТ ЙИЛИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

WWW.XS.UZ

E-mail: Info@xs.uz

2025 йил 10 июль, № 140 (9035)

Пайшанба

Сайтимизга ўтиш учун QR-кодни телефонингиз орқали сканер қилинг.

ЙЎЛ ҲАРАКАТИ ХАВФСИЗЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШ БЎЙИЧА ҚЎШИМЧА ЧОРА-ТАДБИРЛАР БЕЛГИЛАНДИ

Президент Шавкат Мирзиёев раислигида 9 июль куни йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш, инфратузилмасини яхшилаш ва тирбандликларни камайтириш чора-тадбирлари муҳокамаси юзасидан видеоселектор йиғилиши ўтказилди.

Худудларда бу борада муайян ишлар қилинмоқда. Сўнгги йилларда йўл қурилиши ва таъмирлашга 61 триллион сўм ажратилган. Бу – 2017 йилгача берилган маблағлардан 3,5 баробар кўп.

Онлайн муурожаат тизими ишга тушиб, йўл ҳаракати хавфсизлиги бўлимларига келувчилар сони 50 фоизга камайд. Соҳадаги 3 минг 365 нафар ходим электрон планшет ва бодикамера билан таъминланди. Қоидабузарликларни сунъий интеллект асосида саралаш ва қарор чиқариш амалиёти жорий қилинди. Шаҳарларда жамоат транспорти учун махсус йўлақлар ажратилди.

Ўтган ойда ҳам ҳайдовчиларга қатор энгилликлар жорий этилди. Жумладан, биринчи марта ҳуқуқбузарлик қилганларни жазолаш эмас, огоҳлантириш йўлга қўйилди. Йўл чизикларини босиш ҳолатларини камера орқали фиксация қилиш бекор қилинди. Жамоат транспорти учун мўлжалланган қаторларда кечқурун бошқа ҳайдовчилар ҳам юришига рухсат берилди. Шаҳарларда йўлларни кундузи таъмирлаш таъқилланди. Радар бор жойда йўл белгисини ўрнатиш мажбурий бўлди.

Лекин соҳада ҳали долзарб масалалар кўп. Биринчи навбатда йўл-транспорт ҳодисалари. Ўтган йили 9 минг 364 та шундай ҳодиса содир бўлган. Уларда қарийб 9 минг фуқаро жароҳат олган. Энг ачинарлиси, 2 минг 203 нафар одам ҳалок бўлган.

– Ҳар тўртинчи аварияда бир киши ёки кунига ўртача олти киши вафот этаётгани барчани қаттиқ ташвишга солиши керак, – деди Шавкат Мирзиёев.

Ҳаракат хавфсизлиги, энг аввало, йўлларнинг ҳолати ва қулайли-

гига боғлиқ. Кўплаб туманларда йўл инфратузилмаси яхшиланиб, автоҳалокатлар эҳтимоли камайтирилган. Лекин 20 та худудда йўл-транспорт ҳодисалари сони юқорилигича қолмоқда. Умуман, юртимизда бундай ҳодисалар оқибатидаги зарар ялпи ички маҳсулотга нисбатан ўртача 0,4 фоизни ташкил қилапти.

Шу боис йиғилишда “Хавфсиз йўл” миллий дастури бошланиши маълум қилинди. Бунинг учун “Хавфсиз йўл ва хавфсиз пиёда” республика жамғармаси фаолияти қайта ташкил қилиниб, ҳукумат бўйсунувига ўтказилди. Бу йил унга барча манбалар ҳисобидан 400 миллиард сўм тушиши ҳисоб-китоб қилинган. Шунингдек, ҳар бир вилоятда жамғарманинг алоҳида ҳисоб рақами бўлади. Ички ишлар тизимидаги йўл белгилари ва светофор ўрнатиш, йўл чизиклари чизишга масъул корхоналар ҳам вилоят тасарруфига ўтказилди.

Жамғарманинг фаолияти шаффоф бўлади, унинг таркибига вилоят ЙХХБ ва йўл бошқармаси бошлиқлари, жамоатчилик вакиллари киради. Жамғарма маблағлари, биринчи навбатда, авария ўчоқлари бўлган хавфли жойларни тартибга солишга йўналтирилади. Бу ишлар ҳозирда хавфли бўлиб қолаётган 175 километр узунликдаги 23 та магистрал йўл участкасидан бошланади.

Барча туманларда йўл инфратузилмасини ривожлантириш бўйича алоҳида жамғармалар ҳам ташкил қилинган. Энди йўлларнинг ҳолати бўйича аҳоли фикрини ўрганадиган электрон портал ишга туширилади. Одамлар у орқали қаерга белги, пиёда йўлаги ва светофор кераклиги ҳақида овоз бериши мумкин бўлади. Якунда пор-

талга таклифлар бўйича амалга оширилган ишларнинг видео ва фотолари ҳам қўйилади, буни аҳоли баҳолайди. Янги имкониятлардан фойдаланиб, йўлларда ҳаракатни яхшилаб, оғир ҳалокатларни кескин камайтириш вазифаси белгиланди.

Яна бир муаммо – ҳозирда автомобил йўлларида 1 минг 200 дан ортиқ бурилиб олиш жойи бўлса, шундан фақатгина 146 та-сида ер ости ва ер устидан бурилиш мумкин. 10 мингдан зиёд пиёда ўтиш жойларининг атиги 154 тасида шундай қулайлик бор.

Шу боис Транспорт вазирлигига Жаҳон банки иштирокида Тошкент – Самарқанд – Термиз, Тошкент – водий ҳамда Самарқанд – Бухоро йўналишидаги халқаро йўлларнинг хавфсизлик талабларига мослигини диагностика қилиш топширилди. Ушбу таҳлиллар асосида, йўлларда бурилиб олиш ҳамда пиёдалар ўтишини хавфсиз қилиш, белгилар ва чизикларни қулайлаштириш лойиҳалари ишлаб чиқилади.

Юртимизда шаҳарлараро жамоат транспорти тизими йўлга қўйилмаган. Автобуслар жадвал вақти бўйича эмас, балки 40-50 та йўловчи тўлганда юришга ўрганган. Шу боис йиғилишда ўрта ва узоқ масофага қатнайдиган жамоат транспортини ривожлантириш чоралари белгиланди. Бунда Тошкент шаҳри ва вилоятлараро қатнов бўйича алоҳида ёндашув қўлланади.

Биринчидан, пойтахт жамоат транспорти ягона агломерация тизимига ўтиб, Тошкент вилоятининг барча туташ худудларини қамраб олади. Бунинг учун ҳозирда пойтахт чеккасида келаётган 20 та автобус йўналиши 15-20 километрга узайтирилади, яна янги 6 та

маршрут қўйилади. Сентябргача пойтахтга 200 та, кейинги йили яна мингта автобус олиб келинади. Натижада Тошкент шаҳрига 25 мингта энгил машина қатнови камайтириш кутилмоқда.

Иккинчидан, шаҳарлар ва вилоятлараро жамоат транспорти қатновлари яхшиланади. Бу йўналишдаги автобус ва микроавтобуслар учун йўловчи бошига субсидия берилади. Автобуслар учун утилизация йиғимидан имтиёз яна уч йилга узайтирилади ва бу микроавтобусларга ҳам таъбиқ этилади. Туристик автобус ва микроавтобуслар учун божхона божидан имтиёз уч йил давомида жамоат транспорти учун ҳам қўлланади.

Маълумки, тирбандликнинг сабабларидан бири – автомобиль тўхташ жойларининг етишмаслиги. Оқибатда Тошкентда ҳам, бошқа йирик шаҳарларда ҳам ҳайдовчилар машинасини йўл бўйига қўйишга мажбур. Айрим вазирилик ва идоралар, ҳокимликлар биноси жойлашган кўчалар ёпиб қўйилган.

Мутасаддиларга бундай ҳолатларга чек қўйиб, барча ташкилот ва маҳалла кўчаларидаги асоссиз қўйилган тақиқловчи белгиларни олиб ташлашга кўрсатма берилди.

Транспорт вазирлигига ҳайдовчилар билан мулоқот қилиш, уларнинг муаммоларини ўрганиш бўйича электрон платформа яратиш вазифаси қўйилди.

Йўлларда ҳайдовчилик маданиятини ошириш ҳам жуда долзарб масала. Ўтган йили қарийб 20 миллионга кўпол қоидабузарлик содир этилган. Айрим ҳайдовчиларда бу сурункали тус олган.

Энди бундай ашаддӣ ҳуқуқбузарларга қонун қучини кўрсатиш мақсадида “Сурункали қоидабузарлар” дастури ишга туширилади.

ТОШКЕНТ ҚИЁФАСИНИ ЯХШИЛАШ РЕЖАЛАРИ ТАҚДИМОТ ҚИЛИНДИ

Давлатимиз раҳбари Тошкент ва Янги Тошкент шаҳри учун “Ечимлар атласи” тақдимоти билан танишди.

Мамлакатимизнинг иқтисодий ривожига пойтахтимиз қиёфасида яққол намоён. Барча туманлар ва шаҳар атрофида бунёдкорлик суръати жадал. Сўнгги йилларда Янги Тошкент тарафидидаги бинодан биногача тамойилида амалга оширилади. Шунда оралиқда қаровсиз жой қолмай, йўл бўйи яхлит ва муთანосиб ободонлаштирилади.

Худудни мувозанатли ривожлантириш мақсадида Тошкент шаҳрининг 2045 йилгача бўлган даврга мўлжалланган бош режаси қабул қилинди. Унда шаҳарнинг қурилиш режалари, муҳандислик ва йўл-транспорт инфратузилмаси, муҳофаза худудлари бўйича асосий кўрсаткичлар белгиланган.

“Ечимлар атласи” ушбу бош режанинг мантиқий давоми бўлиб, унда шаҳарнинг ташқи қиёфаси, кўчалар муҳити бўйича умумий талаблар қайд этилган. Бу каталог-маълумотнома қурилмаларни лойиҳалаштириш, ўрнатиш ва улардан фойдаланиш қоидаларини қамраб олган бешта китобдан иборат. Ҳар бир қисмда жамоат жойларини ташкиллаштириш ва ободонлаштириш, биноларнинг ташқи қисмини ягона меъморий қиёфага келтириш бўйича тавсиялар берилган.

ЎЗА.

Эътироф

ЁШ МАТЕМАТИКЛАРИМИЗ ХАЛҚАРО ОЛИМПИАДАДА 16 ТА МЕДАЛНИ ҚЎЛГА КИРИТДИ

Сингапурда “Singapore International Math Olympiad Challenge” (SIMOC – 2025) халқаро олимпиадасининг финал босқичи бўлиб ўтди.

Ушбу нуфузли мусобақада юртимиз шарафини 45 нафар иқтидорли ёш муносиб ҳимоя қилди. Улар миллий саралаш босқичларидан муваффақиятли ўтиб, “Mind Sports” ва “Math Warriors” каби ноодатий форматлардаги беллашувларда ўзларининг юксак билимларини намоён этди.

Кувонарлиси, финал босқичида ўзбекистонлик ёш математиклар 4 та олтин, 3 та кумуш ва 9 та бронза медалини қўлга киритди.

Шунингдек, 13 нафар вакилимиз рағбатлантирувчи

диплом, 30 нафари эса олимпиададаги фаол иштироки учун махсус сертификат билан тақдирланди.

Олимпиада ғолиб ва совриндорларини тақдирлаш маросимида сўзга чиққан “SIMOC” ташиқлотчилари мамлакатимиз делегациясининг тайёргарлиги ва иштирокини юқори баҳолаб, келгусида ушбу халқаро олимпиаданинг муайян босқичини Ўзбекистонда ўтказиш масаласи қўриб чиқишини билдирди.

«Дунё» АА.
Сингапур

Саммит

Ўзбекистон БРИКСнинг яқин ҳамкори

Олий Мажлис Сенати Раисининг биринчи ўринбосари Соҳиб Сафоев бошчилигидаги Ўзбекистон делегацияси 6-7 июль кунлари Бразилиянинг Рио-де-Жанейро шаҳрида БРИКСнинг 17-саммитида иштирок этди.

Ушбу нуфузли форумда 38 та давлат ва халқаро ташкилотларнинг делегациялари қатнашди.

Саммит доирасида савдо-иқтисодий ҳамкорлиқни чуқурлаштириш, иқлим ўзгаришига қарши курашиш ва уни мольлаштириш, тинчлик ҳамда хавфсизликни таъминлашда алоқаларни мустаҳкамлаш, сунъий интеллектни ривожлантириш ва соғлиқни сақлаш тизимини интеграциялаш каби масалалар муҳокама қилинди.

Ўз навбатида, Ўзбекистон делегацияси анжуман иштирокчиларига мамлакатимизда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотлар, жумладан, иқтисодиётни модернизациялаш, таълим ва соғлиқни сақлаш тизимини такомиллаштириш, камбағалликни қисқартириш, рақамли трансформация ва “яшил” иқтисодиётни ривожлантириш тўғрисида атрофлича маълумот берди.

Саммит якунида декларация қабул қилиниб, унга кўра, Ўзбекистон БРИКСнинг ҳамкорига айланди. Ўзлабид ўтамин, бугунги кунда БРИКСга аъзо давлатларда 3,5 миллиард аҳоли истиқомат қилмоқда. Бу кўрсаткич жаҳон аҳолисининг 45 фоизини ташкил этади. Уларнинг умумий ялпи ички маҳсулоти 60 триллион доллардан ошиб кетади ва бу — жаҳон иқтисодиётининг 37 фоизи демек. Қолаверса, БРИКС дунёнинг 20 фоиз экспортини назорат қилади.

«Халқ сўзи».

СТРАТЕГИК ҲАМКОРЛИК ВА БАРҚАРОР ТАРАҚҚИЁТ ЙЎЛИДА

Бугунги глобаллашув ва геосийёсий ўзгаришлар фонида Марказий Осиё ҳамда Кавказ минтақасидаги давлатлар ўртасидаги стратегик ҳамкорлик алоҳида аҳамият касб этади. Айниқса, қардош Ўзбекистон ва Озарбайжоннинг сиёсий, иқтисодий ва маданий алоқалари янги босқичга кўтарилаётгани минтақавий барқарорлик ва тараққиёт учун муҳим омил бўлиб хизмат қилмоқда.

Мулоҳаза

Президент Шавкат Мирзиёевнинг яқинда Озарбайжонга амалга оширган давлат ташрифи икки давлат ўртасидаги дўстона, стратегик шериклик ва иттифоқчилик алоқаларини янги босқичга олиб чиқиш йўлида муҳим сиёсий қадамлардан бири сифатида баҳоланмоқда. Ташриф давомида Боку шаҳрида Ўзбекистон ва Озарбайжон ўртасидаги Дав-

латлараро олий кенгашнинг иккинчи мажлиси ҳамда бошқа бир қатор учрашувлар бўлиб ўтди. Мазкур мулоқотларда икки томонлама ҳамкорлиқнинг ҳозирги ҳолати, уни янада чуқурлаштириш йўллари, сиёсий ишончни мустаҳкамлаш, савдо-иқтисодий, транспорт-логистика, энергетика, қишлоқ хўжалиги, маданият ва бошқа соҳаларда ўзаро манфаатли лойи-

ҳаларни амалга ошириш масалалари кўриб чиқилди.

Президентлар — Шавкат Мирзиёев ва Илҳом Алиевнинг тор доирадаги учрашуви икки давлат ўртасидаги дўстлик, стратегик шериклик ва иттифоқчилик муносабатларини янада чуқурлаштириш, устувор йўналишларда кооперацияни кенгайтириш нуктаи назаридан муҳим сиёсий

воқеа бўлди. Мазкур учрашувда ўзаро ҳамкорликнинг барча соҳаси қамраб олинган ҳолатда таҳлил қилинди. Жумладан, иқтисодий алоқаларнинг жадал суръатда ривожланаётгани қайд этилди. То-вар айирбошлаш ва инвестициялар ҳажмини йилига 1 млрд. долларга етказиш имкониятлари атрофида кўриб чиқилди.

ИШЧАН ВА ЖОЗИБАДОР МУҲИТ САМАРАЛАРИ

Мамлакатимизда олиб борилаётган кенг қўламли ислохотлар натижазида иқтисодий-ижтимоий кўрсаткичлар ўсмоқда.

Хусусан, жорий йилнинг беш ойида давомида:

- саноат 6,4 фоиз;
- экспорт миқдори 18 фоиз;
- хорижий инвестициялар 46 фоиз ошган.

Қиймати 3 миллиард долларлик 2,5 мингдан зиёд янги қувватлар ишга тушди. 2 миллион 400 минг одам даромадли бўлган. Шу билан бирга, йилнинг қолган даври мобайнида:

- 26,5 миллиард доллар инвестиция киритилиши;
- 1 сентябрга қадар 3,3 миллиард долларлик 35 та йирик лойиҳа ишга туширилиши кўзда тутилган.

Факт ва рақамлар

Тадбир якунида яширин иктисодиётга барҳам беришда мутасадди вазирлик ва идоралар олдида турган вазифаларни амалга ошириш бўйича қўлишма чора-тадбирлар белгилан олинди. Шунингдек, яширин иктисодиётнинг иқтисодийда давлат органлари, хусусий сектор вакиллари ҳамда кенг жамоатчиликнинг ҳамкорлигини йўлга қўйиш бўйича тақлиф ва тавсиялар билдирилди. Бу борадаги ишларни самарали давом эттиришда парламент назоратини янада кучайтириш зарурлиги қайд этилди.

Кун тартибидagi масала юзасидан қўмитанинг тегишли қарори қабул қилинди.

ИСЛОҲОТЛАР ҚОҒОЗДА ЭМАС, АМАЛИЁТДА САМАРА БЕРИШИ ЗАРУР

Мамлакатимизда сўнгги 7-8 йилликда деҳқон ҳўжаликлари ва томорка ер эгаларига ажратилган майдонлардан самарали фойдаланиш, уларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш, қишлоқ аҳолисининг бандлиги ва турмуш даражасини кўтариш бўйича тизимли ишлар амалга оширилмоқда.

Фикр

Хусусан, жорий йил февраль ойида қабул қилинган “Томорқа ер эгалари ва деҳқон ҳўжаликлари фаолиятида замонавий ташкилий тизимни жорий қилиш ва молиявий қўллаб-қувватлашнинг қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида”ги Президент Фармони билан томорка ерлари ва деҳқон ҳўжаликлари ер майдонларидан самарали фойдаланиш, соҳада замонавий бошқарув тизимини қўллаш, маҳаллаларнинг иқтисослашувидан келиб чиққан ҳолда юқори даромадли ва экспортбўй маҳсулотлар етиштириш механизмлари жорий этилди.

Шунингдек, 2025 йил бошидан буён 867 та “оғир” тоифадаги маҳаллага сув чиқариш учун 1,4 трлн. сўм маблағ ажратилди. Бунинг ҳисобига 662 минг хонадондаги жами 80 минг гектар томорқага 25 — 30 йил ичида илк бор сув етиб борди. Бу ўртача ҳисобда 3 миллиондан кўп аҳоли ҳаётида иқлимий ўзгаришларга сабаб бўлган воқеалик саналади.

Бироқ айрим масъул идораларнинг бепарволиги сабаб 662 минг хонадоннинг барчаси ҳам сердаромад экин экиб, 2-3 марта ҳосил олаётгани йўқ. Сабаби, ушбу аҳоли 1 сўмлик сувдан 2-3 сўмлик даромад олишга ўргатилмаган. Натижада, миллиардлаб маблағ эвазига ташкил этилган инфратузилмадан тўлиқ фойдаланилмапти. Бу эса фақат сув етиб бориши билан эмас, балки локал иқтисодиёт ва таъриба йўли билан тўлғалигича амалга оширилиши керак бўлган жараён ҳисобланади.

Мисол учун, жорий йилда Қорақалпоғистондаги 89 та маҳаллага 150 млрд. сўм маблағ берилган. Шу боис мутасаддиларга бу маҳаллаларда томорқадан 350 — 400 млрд. сўмлик қўшимча маҳсулот олиш бўйича тизим яратиш топширилди. Бу шунчаки маблағ ажратиш эмас, ички иқтисодиёт-

ни жонлантириш, маҳаллий аҳолини иш билан таъминлаш, даромадини кўпайтириш, демекдир.

Қолаверса, ҳар бир туманда 5 тадан, жами 1 156 та драйвер лойиҳа инфратузилмасига 300 млрд. сўм ажратилган. Лекин Бухородаги 27 та, Навоийдаги 22 та лойиҳа бўйича қурилиш бошланмаган. Жиззах, Қашқадарё, Фарғона ва Тошкент вилоятларида ҳам ишлар режадан 1-2 ойга кечикмоқда.

Ёки бўлмаса 16 та тумanning ҳар бирини жадал ривожлантиришга 70 млрд. сўмдан пул ажратилди. Биринчи босқичда 336 млрд. сўм берилгани билан Чимбой, Асака, Чортоқ туманлари ҳоқимлари ўзи берган лойиҳани қайта-қайта ўзгартиб, вақтни илб бермоқда, натижада аҳоли кутган натижа кечикмоқда. Бу эса ўша ҳудуд аҳолиси ҳаётида рўй бериши лозим бўлган ижобий ўзгаришларнинг ўз вақтида амалга ошмаслигига сабаб бўлаётир.

Таҳлиллар шуни кўрсатмоқдаки, кўпинча ушбу жараёнларда депутатлар иштироки етарли даражада бўлмапти. Сабаби, бугунги ислохотлар жараёнида биз, депутатларнинг иш столида эмас, майдонда — халқ ичида бўлиши ислохотлар натижадорлигининг ошишига ҳизмат қилади. Чунки депутатлар маҳаллий ҳоқимият ва ижро органлари устидан назорат функциясини фаол амалга оширса ҳамда қонуний асосда ҳал бўлмаг келаётган масалаларни ўз вақтида Кенгаш муҳокамасига чиқарсагина жойларда қутилган натижага ўз вақтида эришиш мумкин.

Ҳар бир ислохот, ҳар бир ҳужжат одамлар ҳаётини яхшилаш учун қабул қилинади. Лекин уларнинг ҳаётда самара бериш-бермаслиги депутатларнинг фаоллиги, халқ билан мулоқот, муаммонинг ечимини талаб этишга бўлган жасоратига боғлиқ.

Дилрабо ХОЛБЕКОВА,
Олий Махлис Қонунчилик
палатасининг Аграр ва сув ҳўжалиги
масалалари қўмитаси раиси ўринбосари.

СИФАТЛИ ДАВЛАТ ХИЗМАТИ — ТАРАҚҚИЁТНИНГ АСОСИЙ МЕЗОНИ

САМАРҚАНД ШАҲРИ ДАВЛАТ ХИЗМАТЛАРИ, САМАРАЛИ ВА ХАЛҚЧИЛ ДАВЛАТ БОШҚАРУВИ БЎЙИЧА ГЛОБАЛ МУЛОҚОТ МАЙДОНИГА АЙЛАНДИ

Бугунги кунда юртимизда амалга оширилаётган жадал ислохотлар давлат бошқарувини такомиллаштиришни тақозо этмоқда. Бунда микдор, шакл, сифат ва мазмун ўзгаришлари бевосита давлат хизматлари трансформациясига, интеграциялашган тизимлар ҳамда аҳолининг давлат хизматларига бўлган ишончига бевосита боғлиқдир. Мазкур вазифа давлат ва жамиятнинг тараққиётига туртки бўладиган омиллардан оқилона фойдаланиш, илгор мамлакатлар таърибасида синалган ёндашувларни кенг қўллашга ундайди.

Мушоҳада

Янги Ўзбекистонда давлат бошқаруви тизимини ислоҳ қилиш “Халқ давлат идораларига эмас, давлат идоралари халқимизга ҳизмат қилиши керак”, деган эзгу ғояга асосланган ҳолда амалга оширилган инновацион тараққиёт учун асосий ҳаракатлантурувчи куч сифатида қаралмоқда.

Янги таърирдаги Конституциямизнинг 37-моддасида мустақамлаб қўйилган “Ўзбекистон Республикасининг фуқаролари давлат хизматига киришда тенг ҳуқуққа эгадирлар. Давлат хизматини ўташ билан боғлиқ чекловлар қонун билан белгиланади”, деган нормадан келиб чиққан ҳолда мамлакатимизда давлат бошқаруви ва давлат хизмати тизимини ислоҳ қилишга қаратилган кенг қўлмали чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Хусусан, сўнгги йилларда Президентимизнинг мамлакатимизда кадрлар сиёсати ҳамда давлат фуқаролик хизмати тизимини тубдан такомиллаштиришга қаратилган қатор Фармон ва қарорлари қабул қилинди. Давлатимиз раҳбари томонидан 2022 йил 8 августда имзоланган “Давлат фуқаролик хизмати тўғрисида”ги Қонун эса бу борадаги кўпгина муаммоларга ҳуқуқий ечим бўлди. Шу билан бирга, “Ўзбекистон — 2030” стра-

тегиясининг бир неча мақсадларида давлат фуқаролик хизматини янги ёндашувлар асосида ташкил этиш, профессионал ва натижадорликка йўналтирилган давлат хизматчилари корпусини шакллантириш билан боғлиқ вазифалар назарда тутилган.

Шу жиҳатдан, Ёрилшан Миллатлар Ташкилотининг Давлат хизмати бўйича форумининг 23 — 25 июнь кунлари Самарқандда ўтказилгани беҳиз эмас. Мазкур форумда дунёнинг 100 дан ортиқ мамлакатларидан келган 400 дан зиёд юқори лавозимли давлат хизматчилари, академиклар, экспертлар, шунингдек, фуқаролик жамияти вакиллари қатнашди. Форум ўз мазмуни ва моҳиятига кўра нафақат минтақавий, балки глобал миқёсда давлат бошқаруви ва давлат хизматларини ривожлантириш бўйича энг йирик халқаро майдон бўлиб хизмат қилди.

“2030 йилга қадар 5 йил: Барқарор келажак учун хизмат кўрсатиш” жараёнларини жадаллаштириш” мавзусида ўтказилган мазкур халқаро анжуман давлатимиз раҳбари таъкидлагандек, глобал тараққиётда муҳим ўрин тутадиган давлат бошқаруви ва давлат хизмати тизимини такомиллаштириш, уни замон билан ҳамнафас ҳолда янги босқичга қўтариш, кадрлар салоҳияти ва уларнинг фаолият самарадорлигини

ошириш, бу борада халқаро ҳамкорликни мустаҳкамлашга хизмат қилиши, шубҳасиз.

Форум арафасида “Давлат фуқаролик хизматини янги ёндашувлар асосида ташкил этиш ҳамда профессионал ва натижадорликка йўналтирилган давлат хизматчилари корпусини шакллантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Президент Фармони қабул қилиниши айни муддао бўлди. Ушбу Фармон билан давлат фуқаролик хизматини ташкил қилишнинг асосий йўналишлари, давлат хизматига кадрлар тайёрлашнинг яқин тизимини жорий этиш, соҳани тубдан ислоҳ қилиш, давлат хизматига қорғунчиёқ қарши курашиш ва рақамлаштириш, давлат хизматининг имиктини яхшилаш ҳамда давлат хизматчилари учун муносив шарт-шароитлар яратиш чора-тадбирлари белгилан берилди.

Самарқанд форуми давлат бошқаруви эндиликда рақамли, инклюзив, инсонпарвар ва барқарор бўлиши кераклигини глобал жамоатчиликка яна бир бор эслатди. Унда 2022 — 2024 йиллар оралиғида электрон ҳукуматни ривожлантириш бораида салмоқли натижаларга эришган қатор давлатлар БМТ томонидан тақдирланди. Жумладан, мамлакатимизнинг ҳам “Электрон ҳукумат”ни шакллантириш бораидаги ютуқлари эътироф этилди ва рағбатлантирилди.

Бугунги кунда мамлакатимизда олиб борилаётган изчил ислохотлар натижасида замонавий рақамли экотизим яратилди. “Рақамли ҳукумат” идоралараро интеграция платформаси 49 та давлат органининг 390 дан ортиқ веб-хизматларини амалга оширди, уларга ҳар кун 216 дан ортиқ аҳборот тизимлари уланмоқда. Ягона интерактив давлат хизмат-

лари портали (my.gov.uz) орқали фуқаролар ва тадбиркорлик субъектлари 760 дан ортиқ электрон хизматлардан фойдаланиши имкониятига эга бўлиб, рўйхатдан ўтган фойдаланувчилар сони 11 миллиондан ошди. 208 та давлат хизматлари маркази тармоғи республика бўйлаб фуқароларга турли хизматлардан фойдаланиши имконини бермоқда.

Эришилган натижаларнинг халқаро эътирофини рейтинглар ҳам тасдиқламоқда. 2024 йилда Ўзбекистон биринчи марта “Электрон ҳукумат”ни ривожлантириш рейтингининг “жуда юқори” даражасига эга мамлакатлар гуруҳига кирди ва GovTech етуқили индексида 37 поғонага кўтарилиб, “А” тоифага эга бўлди. Ушбу эътироф давлат секторида инновацияларни рағбатлантириш, рақамли трансформацияни тезлаштириш ва барқарор ривожланиш мақсадларининг “ҳеч қимни ортда қолдирмаслик” тамойилига мувофиқ давлат хизматларидан кенг ҳамда тенг фойдаланишни тарғиб қилишда муҳим қадам ҳисобланади.

Бетақор Самарқанд заминидан ўтказилган БМТ Давлат хизма-

ти бўйича форуми иштирокчиси сифатида шуни таъкидламоқчиманки, тадбир ҳулоса ва натижалари давлат хизмати ва самарали давлат бошқарувиға оид янги мақсад ҳамда марралар, имкониятларни очиб беради. Форум доирасида билдирилган фикр-мулоҳазалардан келиб чиқиб, самарали ва халқчил давлат механизмларини жорий этиш, халқ билан мулоқот, давлат хизматини трансформациялаш бораидаги ислохотларни янада жадаллаштириш - имкони яратилади. Шу билан бир қаторда, форум дунё давлатлари давлат бошқаруви ва аҳолига хизмат кўрсатиш билан боғлиқ стратегик ёндашув элементларини ишлаб чиқиш ҳамда ижтимоий ҳаётимизга тизимли таътибқ этиб боришга хизмат қилади.

Яна бир жиҳати — “Маҳалла — туман (шаҳар) — вилоят — республика” тизими орқали давлат хизматлари билан энг чекка ҳудудларни ҳам қамраб олиш, уларга халқчил инновацион ва рақамли ечимларни жорий этиш, аҳоли учун хизмат сифати ҳамда тезкорлигини оширувчи усул ва воситаларни ишлаб чиқишга туртки беради.

Беҳзод РАХМАТУЛЛАЕВ,
Самарқанд вилояти ҳоқимлиги
Ташкилий-кадрлар гуруҳи раҳбари.

СОҒЛОМ РАҚОБАТ МУҲИТИНИ ТАЪМИНЛАШ — ИҚТИСОДИЁТНИНГ МУҲИМ «ЎСИШ НУҚТАСИ»

Ўзбекистонда амалга оширилаётган ислохотларнинг ҳозирги босқичида иқтисодиётни янада либераллаштириш, амалиётга бозор иқтисодиёти тамойилларини кенг жорий этиш энг устувор вазифалардан бирига айланган. Зеро, монополияга барҳам беришга туриб, рақобатни ривожлантириш, яқин истиқбол учун белгиланган марраларга эришиш ўта мушкул.

Маълумки, бозорда бир ёки бир неча йирик иштирокчининг устунлиги, аввало, рақобатни чеклайди, қолаверса, нархларнинг сунъий равишда ошишига, маҳсулот ва хизматлар сифатининг пасайишига, инновацияларнинг сустлаишига, охири-оқибат коррупциянинг илдиш отишига олиб келади. Рақобат эса, аксинча, истеъмолчилар учун кенг имкониятлар яратади, нархларни оптималлаштиради, сифатни оширади ва инновацияларни рағбатлантиради. Шу боис юртимизда монопол корхоналар сонини кескин қисқартириш, иқтисодиётнинг барча тармоғига ҳусусий секторни кенг жалб этиш чора-тадбирлари тобора кучайтириляпти.

Нуктаи назар

Давлатимиз раҳбари бундан беш йил бурун ушбу масалага тўхталиб, “Замон ўзгаряпти, лекин монопол корхоналар ўзгара олмапти. Қатъий чоралар қўриш вақти-соати келди. Иқтисодиётда бу ҳаёт-мамотимиз”, дея таъкидлаган эди. Ва рақобатни ривожлантириш ҳамда монополияга қарши кураиш бораида мутлақо янги тизим яратиш лозимлигига эътибор қаратганди. Бу беҳиз эмас, албатта. Чунончи, совет давридан мерос бўлиб қолган давлат корхоналарининг устунлиги, ҳусусийлаштириш жараёнидаги қамчиликлар, бюрократик тўсиқлар, лицензиялаш ва рухсат бериш тартибларининг мураккаблиги каби омиллар монополистик ҳолатларнинг сақланиб қолишига ёки янгида вужудга келишига сабаб бўлаётган эди. Айниқса, энергетика, транспорт, телекоммуникация, коммунал хизматлар каби соҳаларда монополия юқори даражада сақланиб қолаётгани сиқ эмасди. Бу эса, ўз навбатида, бошқа соҳаларнинг ривожланишига ҳам тўсиқлик қилаётган эди.

Хусусий секторга кенг йўл

Жаҳон таърибасидан маълум, монополиянинг энг кўп учрайдиган тури — табиий монополия. Унинг мавжудлиги рақобат етишмаслиги билан изоҳланади. Бу ҳақда қангетганда, МДҲ давлатларида бўлгани каби Ўзбекистонда ҳам яқин-ақингача истеъмолчиларни электр ва иссиқлик энергияси, табиий газ билан таъминлаш давлат мажбурияти сифатида белгиланиб, иқтисодиётнинг энергетика тармоғида давлат устун макега эга бўлганини айтиш жоиз, албатта. Аммо мамлакатимиз раҳбарининг ташаббуси билан ушбу соҳаларга ҳам ҳусусий сектор кенг жалб этила бошланди.

Дарҳақиқат, халқаро таъриба ўрганилган ҳолда, шу каби иқтисодиётнинг

атдан 3 кунга узайгани учун тадбиркорлар йилгига 57 млрд. сўм тежаяпти. Авиация соҳасида ҳусусий компаниялар сони 14 тага етди. Қўшимча 6 та юк ва 16 та йўловчи ҳаво кемаси олиб келинди. Бухоро, Наманган аэропортлари ҳусусий шерикликка берилди, Андижон ва Урганч аэропортлари бўйича тендер давом этапти. Демак, бошқарув соҳасидаги ислохотларнинг ҳал қилувчи йўналиши, бу — давлатнинг иқтисодиётга тўғридан-тўғри аралашувини қисқартиришдир.

Эксклюзив ҳуқуқ ва имтиёзлар даври ўтди

Замон иқтисодиётда ҳукумат улуши катта бўлган тизимнинг рақобатбардош эмаслигини кўрсатди. Маъмурий бошқарувда ислохотларнинг ҳал қилувчи кучи ҳусусийлаштириш ва монополияга барҳам бериш экани кундек равшан бўлди. Шу боис ҳусусий бизнесни ривожлантириш, унинг иқтисодиётдаги улуши ва ролини оширишга қаратилган ишлар ой сайин кенг қўлама касб этмоқда. Бунинг самараси ўлароқ, озиқ-овқат саноати, мебелсозлик, тўқимачилик соҳаларида ҳусусий сектор етакчилилик қилмоқда. Илгари юқори даражада монополиялашган қурилиш материаллари, кабель маҳсулотли ва пул ўтказиш хизмати каби соҳаларда эса яқна ҳукмронликка барҳам берилди. Буларнинг ҳисобиға, мамлакатда монопол корхоналар сони икки баробар қискарди. Аммо соҳада ўз ечимини кутаётган тизимли масалалар ҳам йўқ эмас. Масалан, молия ва капиталлар бозорларида давлат иштироки банландлигича сақланиб қолмоқда. Банк секторининг 80 фоизи давлат иштирокида фаолият кўрсатаётгани бунга яққол мисолдир.

Янги Ўзбекистон тараққиёт стратегиясида иқтисодиётда давлат иштирокини қисқартириш ва ҳусусий сектор учун кенг йўл очиш, эксклюзив ҳуқуқларни бекор қилиш ва монополияларни тутатишга алоҳида уруғ берилган. Тан олиш керак, иқтисодиётга давлат аралашувини қамайтириш, йирик монополияларни тийиб туриш бўйича қилинаётган ишлар рақобат муҳитига ижобий таъсир кўрсатмоқда. Урганишларга кўра, айрим ташкилотларда рақобатга зид қарорлар чиқариш, тўғридан-тўғри шартномалар тузиш, савдода устун македадан фойдаланиш каби ҳолатлар, минг афсуски, ураб турибди. Шу боис соҳадаги ишлар қамрови ва самарадорлигини ошириш мақсадида Рақобатни ривожлантириш концепцияси ишлаб чиқилди. Унда иқтисодиётда давлат иштирокини қамайтириш, бозорга киришни эркинлаштириш, тадбиркорларга тенг шартлоилар яратиш бўйича навбатдаги қадамлар белгилан олинди. Масалан, унда тадбиркорлик

субъектларининг бозорларга эркин киришини қийинлаштирувчи норматив-ҳуқуқий моддалар ва ортиқча талаблар бекор қилиниши кўзда тутилган. Бундан ташқари, тартибга солиш юқини қисқартиришга қаратилган енгилликлар жорий этилиб, жумладан, рухсат бериувчи жараёнлар ва лицензиялар жавобгарлиқни мажбурий суғурталаш билан алмаштирилди. Табиий монополия соҳаларида мустақил бозор регуляторларга ўтилмоқда. Тўғридан-тўғри амалга ошириладиган давлат харидлари қўламини қисқартирилиб, рақобатли усулларга тўлиқ ўтказилди. Рақобатни чекловчи индивидуал ҳусусиятга эга давлат ёрдами, жумладан, эксклюзив ҳуқуқ, имтиёз, преференция ва енгилликлар бекор қилинапти.

Бу ҳали ҳаммаси эмас. Давлат органлари аҳборот тизимларини ўзаро интеграциялаш орқали ижтимоий аҳамиятга эга маҳсулотлар нархлари шаклланиши заنجирининг барча бўғинини рақамли мониторингдан ўтказиш йўлга қўйилди. Рақобатга қарши келишув ва хатти-ҳара-

жужатлар аниқланган. Уларнинг аксарияти маҳаллий ҳоқимлик ва вазирликлар томонидан қабул қилинган. Бу эса Рақобатни ривожлантириш ва истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш қўмитасининг ҳудудий бошқармалари ишини жонлантириш, кадрлар малакасини ошириш зарурлигини англатади, албатта.

Оқини айтиш керак, иқтисодий жараёнларда рақобат муҳити яратилмаса, монополлашув даражаси ортиб бораверади. Шу маънода, “Рақобат тўғрисида”ги ва “Табиий монополиялар тўғрисида”ги қонунлар бирлаштирилиб, янги таърирдаги “Рақобат тўғрисидаги” Қонун қабул қилинган, рақобат муҳитини шакллантириш ҳамда таъминлашнинг мутлақо янги мезонлари ишлаб чиқилгани айни муддао бўлди.

Унга кўра, мавжуд маъмурий юқни қисқартириш мақсадида кичик бизнес субъектлари, яъни товар айланмаси 3 млрд. сўмдан кам бўлган тадбиркорлар монополияга қарши тартибга солишдан озод этилмоқда. Шунингдек, амалдаги табиий монополиялар соҳалари рўйха-

“Иқтисодий жараёнларда рақобат муҳити яратилмаса, монополлашув даражаси ортиб бораверади. Шу маънода, “Рақобат тўғрисидаги”ги ва “Табиий монополиялар тўғрисида”ги қонунлар бирлаштирилиб, янги таърирдаги “Рақобат тўғрисидаги” Қонун қабул қилинган, рақобат муҳитини шакллантириш ҳамда таъминлашнинг мутлақо янги мезонлари ишлаб чиқилгани айни муддао бўлди.

катлар, тил бириктириш ҳолатлари ҳақида маълумот тақдим қилган шахсларни ошқор этмаслик ва муқофотлаш тизими жорий қилинди.

Умуман, мазкур концепция самарасида энергетика, нефть-газ, сув ҳўжалиги, йўл қурилиши, темир йўл ва аэропорт хизматлари каби қатор соҳаларда 17 турдаги давлат монополиясини босқича-босқич тутатиш чоралари қўрилади. Давлат харидларида рақобатга зид ҳаракатларнинг олди олиниб, бу жараёнларнинг шаффофлиги таъминланади. Товар-ҳомашё биржаларда тақифлар қўлайитрилиб, харидорларнинг танлаш имконияти кенгайтирилади.

Мутлақо янги мезон

Соҳадаги ишларни янада яхшилаш учун эркин бозор тамойилларини таъминлаш баробарида, кадрлар тайёрлаш тизимини янада қулайитриш талаб этилади. Негаки, товар, молия ва рақамли бозорларда рақобат ҳолатини доимий таҳлил қилиш асносида сўнгги йилларда жойларда 2 мингдан ошик рақобатга зид

тини белгилаш принциpidан воз кечилди. Бу эса табиий монополия соҳаларидан рақобатни ривожлантириш мумкин бўлган бозорларни ажратиб олишга ёрдам беради.

Яна бир маълумот, монополияга қарши комплаенс каби янги институтлар киритилиб, имтиёз ва преференциялар тарзидаги давлат қўмағи қўрилишлари, уларни тақдим этишга нисбатан монополияга қарши талаблар белгилангани диққатга сазовор. Бундан ташқари, иқтисодиётда давлат улушини қисқартириш мақсадида давлатнинг тадбиркорлик фаолиятини амалга оширишга йўл қўйилмаслигининг аниқ мезонлари белгилан қўйилган, қонун доирасига нафақат танлов ва тендер, балки аукцион ва бошқа турдаги савдоларда рақобатни чеклаш ҳаракатларига барҳам бериш чоралари кўзда тутилгани барча тадбиркорларни мамнун қилди.

Қонун, биринчи навбатда, йирик монополияларнинг бозор ҳукмронлигини самарали тийиб туриш, тадбиркорларни ва янги иштирокчиларнинг бозорларга

эркин киришини таъминлаш, иқтисодий ўсиш учун қўшимча захира сифатида рақобатни тўлиқ ҳимоялашга хизмат қилади. Қисқача айтганда, соғлом рақобат муҳитини таъминлаш иқтисодиётнинг муҳим “ўсиш нуқтаси” ҳисобланади.

Шу ўринда айтиш жоизки, Жаҳон савдо ташкилотига аъзолик ҳам мамлакатимизда монополияга барҳам бериш ва рақобатни ривожлантириш ишига хизмат қилади. Чунки ЖСТга аъзолик тарифлар, квоталар ва бошқа савдо тўсиқларини қамайитириш талаб этилади. Бу эса, ўз навбатида, маҳаллий бозорларни хоржийий ишлаб чиқарувчилар учун очади ва улар ўртасида рақобатни кучайтиради. Рақобатнинг кучайиши маҳаллий корхоналарни самарадорлиқни оширишга, инновацияларни жорий қилишга ва истеъмолчиларга сифатли маҳсулотларни арзон нархларда тақиф этишга ундайди. ЖСТ тамойиллари, жумладан, энг кўп қўлайлик яратиш ва миллий режим, барча аъзо давлатлар учун тенг шартлоилар яратади. Бу хоржий корхоналарнинг маҳаллий ишлаб чиқарувчилар билан адолатли рақобатлаишини таъминлайди ва дискриминацияга йўл қўймайди.

ЖСТ ўз аъзоларидан савдо сиёсати ва қондалари шаффоф бўлишини талаб қилади. Бу барча корхоналарга, ҳусусан, кичик ва ўрта бизнесга бозор шартлоиларини тушуниш ва рақобатлаиши имкониятини туғфа этади. Шаффоқлик, шунингдек, коррупция ва бошқа ноқонуний фаолиятларнинг олдини олишга ёрдам беради. ЖСТнинг низоларни ҳал қилиш механизми аъзо давлатлар ўртасидаги савдо низоларига барҳам бериш учун мустақил ва холис платформани таъминлайди. Бу адолатсиз савдо амалиётларидан жабрланган корхоналарнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилади ва рақобатни бузувчи ҳаракатларга қарши курашади.

Ўзбекистонда монополияга барҳам бериш ва рақобатни ривожлантириш иқтисодий ислохотларнинг муҳим йўналиши ҳисобланади. Шу мақсадда қонунчиликни такомиллаштириш, давлат корхоналарини ислоҳ этиш, тартибга солишни қамайитириш, инфратузилмани ривожлантириш ва рақобат муҳити тарғиботига қаратилган изчил чора-тадбирлар қўрилмоқда. Буларнинг барчаси иқтисодиёт барқарор ривожланиб, аҳоли турмуш фаровонлиги ошишига, пировардида мамлакатнинг халқаро майдондаги рақобатбардошлиги кучайишига хизмат қилади.

Сардор ТУРСУНХЎЖАЕВ,
Рақобатни ривожлантириш ва истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш қўмитаси ҳузуридаги Рақобат сиёсати ва истеъмолчилар ҳуқуқлари тадқиқотлари маркази илмий котиби, фалсафа доктори (PhD).

Жакартадан муносабат:

ИНДОНЕЗИЯ ХАЛҚИ ЎЗБЕКИСТОННИ МУҚАДДАС ЮРТ ДЕБ БИЛАДИ

ва Имом Бухорий мақбарасини зиёрат қилиш уларнинг орзуси

Шариф Ҳидоятулло номидаги Жакарта давлат ислом университетида “Мовароуннаҳрдан Жануби-шарқий Осиёга: ҳадис илмлари ва интеллектуал алоқалар” мавзuida илмий-амалий конференция бўлиб ўтди. Анжуманда мамлакатимиз Дин ишлари бўйича Ҳўмитаси, Мусулмонлар идораси, Имом Бухорий, Имом Мотуридий, Имом Термизий халқаро илмий-тадқиқот марказлари ва Ўзбекистон халқаро исломшунослик академияси масъул ходимларидан иборат илмий гуруҳ ҳам қатнашди.

Биз ва жаҳон

Конференцияда маъруза қилган индонезиялик ҳадисшунослар Имом Бухорийнинг ислом цивилизацияси ривожига қўшган улкан ҳиссаси, буюк муҳаддиснинг ҳаёт йўли ва илмий-маънавий мероси ҳақида сўз юритиб, бугунги таҳликали ва мураккаб дунёда унинг таълимоти кенг тарғиб қилиш даври талаби эканлигини алоҳида қайд этди.

Хорижий тадқиқотчилар қадимий манбаларга таянган ҳолда икки мамлакат ўртасидаги алоқалар бир неча асрлар муқаддам ўрнатилганини таъкидлаб, Индонезия оролларида ислом динининг қарор топишида Мовароуннаҳр, жумладан, Ўзбекистон дийдоран етишиб чиққан улаомлар алоҳида ўрин тутганини эътироф этишди.

Мамлакатимиз делегацияси аъзолари сўнгги йилларда Ўзбекистонда диний-маърифий соҳада амалга оширилаётган кенг қўламли ислохотлар, давлатимиз раҳбари ташаббуси билан юртимизда ташкил этилган илм-маърифат марказлари ҳақида тўхтади. Ўзбекистоннинг туризм салоҳиятига оид маълумотлар алоҳида таъкидланди.

Конференция доирасида Ўзбекистонда диний-маърифий мавзuida чоп этилган асарлар тақдими ўтказилди. Шунингдек, “Имом Бухорий юртидан келган нур” мавзuida махсус кўргазма уюштирилди. Унда Имом Бухорийнинг ҳадис тўплаш йўлида-

ги меҳнати ва илмий изланишларини акс эттирувчи маълумотлар, Индонезия биринчи Президенти Сукарнонинг 1956 йилда Ўзбекистонга амалга оширган таширига оид фотосуратлар, Индонезияда исломнинг тарқалиши билан боғлиқ тарихий ҳужжатлар намойиш этилди.

Конференция якунида Имом Бухорий халқаро илмий-тадқиқот маркази ва Шариф Ҳидоятулло номидаги Жакарта давлат ислом университети ўртасида ҳамкорлик меморандуми имзоланди.

Ташриф доирасида Ўзбекистон делегацияси Индонезия халқ манфаатлари ва ҳуқуқларини ҳимоя қилиш вазири Муҳаймин Искандар, экология вазири ўринбосари Диас Хендроприано, мамлакат Улаомлар кенгаши бош котиби Амир Шоҳ Тамбунан билан учрашувлар ўтказди.

Асеп Сайфуддин ЖОҲАР, Шариф Ҳидоятулло номидаги Жакарта давлат ислом университети ректори:

— Ўзбекистон азалдан ислом оламида юксак нуфузга эга бўлган. Бу заминда Имом Бухорий, Ибн Сино, Ал-Ҳоразмий, Имом Мотуридий каби буюк олим ва доғишмандлар дунёга келган.

Индонезияга ислом дини кириб келиб, мустаҳкам илдиш отишида Самарқанддан

етишиб чиққан алломаларнинг ўрни бекиёс. Хусусан, Малик Иброҳим Самарқандий шахсияти алоҳида эътиборга молик. Бугунги кунда унинг қабри мўътабар зиёратгоҳга айланган бўлиб, Индонезиядаги “Wali Songo” авлиёлар силсиласининг асосчиси сифатида қабул қилинади. Эътиборлиси, Индонезиянинг Маланг вилоятида Малик Иброҳим Самарқандий номидаги университет очилган.

Университетимизда ташкил этилган илмий-амалий конференция мамлакатларимиз ўртасидаги таълим соҳасидаги алоқаларни ривожлантиришга, Имом Бухорий меросини тадқиқ қилиш ва омлаштириш бўйича қўшма лойиҳаларни ишлаб чиқишга ҳамда университетлараро мулоқот платформасини яратишга қаратилган.

Арскан САЛИМ, Индонезия Дин ишлар вазирлиги бош директори, Олий таълим ва тадқиқотлар маркази раҳбари, профессор:

Индонезияда қадим Мовароуннаҳр алломалари катта эҳтиром билан тилга олинади. Улар ислом илм-фани ривожига бекиёс ҳисса қўшган.

Ўзбекистон деганда, кўз олдимизга ўрбда Авиценна номи билан шуҳрат қозонган, “Тиб қонунлари” асарининг муаллифи Ибн Сино, алгебра фанининг асосчиси Ал-Ҳоразмий, ҳадис илмининг сўлтони Имом Бухорий ва бошқа кўплаб буюк олимлар, уламо ва файласуфлар келади. Индонезия халқи Ўзбекистонни муқаддас юрт, деб билади. Имом Бухорий мақбарасини зиёрат қилиш ҳар бир индонезиялик мусулмоннинг орзуси.

Нур Мовароуннаҳрдан чиққан. Илм нури ўша ҳудуддан тарқалган. Шунингдек, Ўзбекистон дунё ислом цивилизацияси ривожига улкан ҳисса қўшган давлат сифатида эътироф этилади.

Эка Шанти РОФИ, «Kalimantan post» газетаси бош муҳаррири:

— Ўзбекистон ислом илм-фани ва маданиятига улкан ҳисса қўшган кўплаб буюк зотларни тарбиялаган мўътабар замин. Бу юртининг ҳар қарч ери муқаддас, ҳар гўшаси мўътабар.

“Юзлаб, ҳатто минглаб улаомларнинг айнан Ўзбекистондан етишиб чиқишининг сирини нимада?” деган савол мени узоқ йиллардан бери ўйлантириб келар эди. Юртинингизга таширифим давомида бу жумбоқнинг жавобини топгандек бўлдим. Аллоҳ таоло азиз қилган Ватанингиз ҳар қандай инсонни ўзига мафтун этади. Ўзбекистонда илм ва маърифат нуруни ҳис қилдим. Бу нур бугун бутун дунё, жумладан, Индонезия учун ҳам ғоят муҳим, деб ҳисоблайман.

Мамлакатингиз зиёрат туризми соҳасида ғоят улкан салоҳиятга эга. Бухоро, Самарқанд, Хива каби тарихий шаҳарларни зиёрат қилишни, умри ислом маърифати йўлида ўтган буюк алломаларнинг мақбараларини бориб кўриш ҳар бир индонезияликнинг орзуси. Бунинг учун эса бор куч ва имкониятларимизни ишга солишимиз даркор.

«Дунё» АА.
Жакарта

ХОРАЗМ томонларда

«Бизнес-марафон»: ўзига хос мулоқот кўприги

Урганч шаҳрида олий таълим муассасаларининг битирувчи талабалари учун “Бизнес-марафон” ташкил қилинди. Ушбу тадбир битирувчилар ва иш бевуричлар ўртасида ўзига хос мулоқот кўприги бўлиб, ёшларга ўз кизиқиши ва малакасига мос иш топиш, бизнес фаолиятини йўлга қўйишга қаратилгани билан аҳамиятлидир.

— Давлатимиз раҳбари 30 июнь куни ёшлар билан ўтказган навбатдаги учрашувда Хоразм вилояти наққорон авлод бандлигини таъминлаш бўйича илгор ҳудудга айланганини эътироф этди, — деди вилоят олий таълим, фан ва инновациялар бошқармаси бошлиғи Зиёддин Саъдуллаев. — Маълумки, юртимизда амалга оширилаётган “Келажакка қадам” дастури олийгоҳларнинг битирувчи курс талабалари учун бизнес ғояни тайёр лойиҳага олиб бориш, жумладан, қўлай шартларда молиялаштиришни назарда тутди. “Келажакка қадам” дастури доирасида ви-

лоятимизда 357 нафар битирувчи 11 млрд. сўмдан ортиқ кредит ажратилиб, янги иш ўринлари яратилди.

“Бизнес-марафон”да битирувчи талабаларни иш билан таъминлаш учун хусусий сектор имкониятларидан, кичик ва ўрта бизнес субъектларидаги бўш иш ўринларидан самарали фойдаланишга эътибор қаратилди. Семинар-тренингта тақлиф қилинган тадбиркорлар бизнесда муваффақиятга эришиш сирлари билан ўртоқлаш олиб бориш, жумладан, қўлай шартларда молиялаштиришни назарда тутди. “Келажакка қадам” дастури доирасида ви-

Замонавий сув спорти саройи

Янгибозор туманидаги Дўстлик маҳалласида замонавий сув спорти саройи фойдаланишга топширилди. Эътиборлиси, бу ерда йилнинг тўрт фаслида ҳам сув спорти билан шуғулланиш имконияти мавжуд.

— Сузиш — инсон саломатлигини мустаҳкамлаб, организмнинг чинқиқлини таъминлайди, — дейди тадбиркор Дилфуза Дўсимматова. — Шу боис маблағимизни сув спорти саройи қурилишига йўналтирдик ва қисқа муддатда ушбу ажойиб ҳавза бунёд бўлди. Бу ерда бассейн, ювиниш, кийиниш, дам олиш, тиббиёт хоналари мавжуд. Ишонимизки, бундай шароитдан умумий фойдаланган ёшларимиз сув спорти бўйича юксак натижаларни қўлга киритади ва келажакда

улар орасидан ҳам чемпионлар етишиб чиқади.

Спорт иншоотининг очилиш маросимида аҳоли ўртасида соғлом турмуш тарзини шакллантириш, ёш авлодни жисмоний баркамол қилиб тарбиялаш хусусида сўз борди. Сузиш ҳавзасида ўқувчи-ёшларнинг ёзги таътил кунларини мазмунли ўтказишга қаратилган “Долзарб 90 кун” лойиҳаси доирасидаги мусобақалар бўлиб ўтди.

Одилбек ОДАМБОВ
«Халқ сўзи».

АХСИКЕНТДА ЯНГИ ТОПИЛМАЛАР

Уч минг йиллик тарихга эга қўхна ёдгорлик — Ахсикент харобалари негизда ташкил этилган археологик парк ҳудудида очик осмон остидаги музейлар барпо қилиш баробарида ер ости қазихи ишлари ҳам давом эттирилмоқда.

Мозийдан садо

Ўтган ҳафта XI қазув объектида археологлар яна бир нодир ҳазинага дуч келишди. 10 метрга 15 метрлик режали қазув тадқиқотлари жараёнида қуйи қатламдан эрамининг I-II асрларига оид бўлган қизил ангобли кўзача топилди. Бу идиш табобатга оид моддалар учун мўлжаллангани айтилмоқда. Дастлабки таҳминларга кўра, унда симоб сақланган.

Шу жойнинг юқори қатламларида эса XI-XII асрга тегишли илмий фаолиятга доир нодир ашёлар — сиёҳдон, кимёвий моддалар ва геологик рудаларни ажратувчи устахона (лаборатория) қолдиқлари аниқланди.

— Сўнгги вақтдаги топилмалар орасида ижтимоий ҳаётда кенг фойдаланилган минг йиллик мурғоби, карвонда олиб юриладиган сув идиш, фляга, нозик дид билан ишланган нақшкор ўйинчоқлар, бешик сирли туваклар ва турли мис, бронза тангалар, металл буюмлар ҳам бор, — дейди Ахсикент археологика парк дирекцияси раҳбари Анвар Икромов. — Умуман олганда, биргина жорий мавсумнинг ўзида 4 та йирик муҳандислик қурилмаси ва тўрт мингга яқин турли нодир артефактлар топилди.

Қудратилла НАҲМИДДИНОВ
«Халқ сўзи».

АМУДАРЁ УЗРА ЯНГИ КЎПРИК ҚУРИЛДИ

Амударё устига Қорақалпоғистоннинг Бўзатов ва Кўнғирот туманларини боғловчи понтон кўприк қурилиб, фойдаланишга топширилди. Шу тариқа икки қирғоқ ўртасида тўғридан-тўғри алоқа ўрнатилди.

Бунёдкорлик

— Бундай кўприкни биз йиллар мобайнида орзу қилардик, — дейди бунёдкорлик нуруний Қудайбергөн Тилевлиев. — Авваллари Кўнғиротга бормоқчи бўлсак, 200 — 250 километр йўлдан айланиб ўтардик. Эндиликда 30 — 40 километр масофада Кўнғирот ва у ёнга Нукусга бўлган масофа билан Мўйноққа боришимиз мумкин.

Ушбу кўприк ишга тушиши билан Қорақалпоғистоннинг шимолидаги 9 та туман, яъни дарёнинг ўнг томонида 5 та туман, чап томонида 4 та туманга бориш-келиш масофаси анча қисқарди. Кўнғирот орқали Қозғистон ва бошқа мамлакатларга чиқишни ҳисобга оладиган бўлсак, шимолӣ туманлар учун бу кўприкнинг аҳамияти катталиги янада ойдинлашади.

“Йўл, кўприк қуриш савобли иш”, дейишади. Қорақалпоғистонда бу бо-

радаги ишлар кўлами кенгайиб, бири иккинчисига замин яратмоқда. Президентимиз 2024 йил 29 февраль куни Амударё туманидаги дарё устига қурилган темир йўл ва автомобиль йўлини фойдаланишга топшириш маросимида иштирок этиб, янги кўприкнинг самарадорлиги, аҳоли ҳаётида тутган ўрнини алоҳида таъкидлаган эди.

Ҳа, Оролбўйидаги хайрли ишлардан юртдошларимизнинг бугундан розилиги, эртанги кунга ишончи ҳам ортиб бормоқда.

Ғайрат ОТАЖОНОВ
«Халқ сўзи».

БАХМАЛНИНГ ҚИРМИЗИ ОЛМАЛАРИ

Бахмал туманида бўлганмисиз? Қир-адирлар, пурвиқор тоғлар, айниқса, баҳорда ўз номига монанд бахмалдек майсалар билан қопланган кенгликлар мисоли мўъжизанинг ўзи.

Мусаффо ҳавоси, зилол булоқлари билан доимо ўзига мафтун қилиб келган ушбу маскан кузда ҳам ўзгача гўзалликка бурканади...

Ёз неъматлари

Бахмал туманининг табиати, иқлими, айниқса, олма етиштиришга жуда мос. Буни шу ерлик аҳоли жуда яхши билади. Кўплаб бахмалликлар айнан, боғдорчилик билан шуғулланади. Шуғулланганда ҳам астойдил меҳнат қилади. Ерга чин маънода меҳр беради. Балки шу сабабли, бугун Бахмал олмаларининг юртимиз бўйлаб донги кетган. Унинг таърифини сўз билан ифодалаш қийин...

Ҳоликул ака дастлаб 40 гектар майдонда боғдорчилик қилди. Аста-секин бу майдонларни кенгайтириб, ҳозирда 100 гектарга етказди. Отаси чўпон, ўзи эса боғбон!

— Ўн икки йилдан бери соҳибкорлик билан шуғулланамиз, — дейди “Ой жилиси” фермер хўжалиги раҳбари Ҳоликул Эргашев. —

Боғимизда, асосан, олманинг уч хил нави — “Голден”, “Жеромин” ва “Фуджи” навларини етиштирамиз. Ҳозирча дарахтларимизнинг эллик фоизи ҳосилга кирган. Қолган қисми икки йилда тўлиқ мева беради. Сув муаммосини, асосан, томчилатиб сугориш орқали ҳал қилганмиз. Шу боис ҳосилдорлик мўл.

Ҳозир фермер хўжалигида эллик нафар доимий ишчи бор. Мавсумга қараб улар сонини 300 — 350 нафаргача етати. Ишчиларнинг ҳар бирига ўз вазифалари аниқ юклатилган.

Олмани шунчаки экиб қўйган билан қўзланган ҳосилни олиб бўлмайди. Унга ҳам ўзига хос эътибор керак. Сувини, озукасини вақтида бериш талаб этилади. — Ҳар бир дарахт, жумладан,

олма ҳам аслида “тирик жон”. У ҳам боғбондан меҳр кутади. Фақат у инсонларга ўхшаб “чанқадим, менга сув, озуқа керак”, деб айтолмайди. Асл боғбон ҳар бир дарахтнинг танасига, баргига қараб ўзи бунингизга лозим, — дея фикрини давом эттиради суҳбатдошимиз.

Бахмалнинг олмazor боғларини оралар экансиз, беҳтиёр кўзингиз қувнайди. Қизил, сариқ, яшил олмалар... Уларнинг ҳар бири ўзига хос хуштаъм, ширинлик ва албатта, ўзига хос кўнглик ёқар бўйга — хидга эга. Бу олмаларнинг қўли нафақат ички бозорда, балки экспортга чиқарилиб, бошқа мамлакатларда ҳам катта талабга эга.

“Бахмал” қишлоқ фуқаролари йигинида Ҳоликул Эргашев каби 70 нафар фермер томонидан 1000 гектардан ортиқ боғлар ташкил қилинган бўлса, жорий йилда 400 гектар янги боғ барпо этилди.

Туманда бу йил 150 минг тонна олма, 20 минг тонна бошқа боғдорчилик, полиз маҳсулотлари етиштирилмоқда. Аммо афсуски, ҳозирча Бахмалда меваларни сақлаш омборлари етишмайди. Маҳсулот кўпроқ ички бозорга етказилиб беришмоқда. Нархлар ўнчалик қиммат эмас. Энг юқори сифатли олмаларнинг ҳар бир килограмми саккиз — ўн минг сўмга тўри келади. Келажакда бу ерда консерва заводи ва экспорт учун логистика маркази қурилса, айнаи муддао бўларди.

Ҳоликул ака ҳар боғ оралаган-

да, албатта, фарзандлари, набираларини ёнига олади, боғбонлик касбини келажакда меҳор қолдиришни кўп ўйлаб, уларга боғдорчиликнинг сир-асрорларини ўргатади. Нияти ҳам шунга монанд — юрт фаровонлиги, эл дастурхонининг тўкинлигига, баракасини ўйлайди. Бу ишга ҳисса қўшаётганидан хурсанд. Шундай инсонлар бор экан, ҳали бу боғлар бир гўзал боғлар бўлади. Сизу бизни ўз бағрига чорлайверди.

Рустам НУРМАТОВ
«Халқ сўзи».

Халқаро шахмат федерацияси 3 — 16 сентябрь кунлари Самарқанд шаҳрида дунёнинг энг кучли шахматчилари иштирокида ўтадиган «FIDE Grand Swiss — 2025» турнири қатнашчилари рўйхатини эълон қилди.

Халқ сўзи

Народное слово

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Кенгаши,
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси Сенати Кенгаши

Бош муҳаррир Ўткир РАҲМАТОВ

2020 йил 25 мартда Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлигида 0001-рақам билан рўйхатга олинган. Нашр индекси — 229. Буюртма Г — 742. 11 845 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Баҳоси келишилган нархда.

Газетани ҳақиқатий маълумотларни юзлаб олиш учун QR-коднинг телефонингиз орқали сканер қилинг.

ТЕЛЕФОНЛАР:
Девонхона 71-259-74-51; котибхона 71-259-74-53;
эълонлар 71-259-74-87.

Таҳриратта келган қўлёзмалар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди.

Газетанинг сўзаси берилиши учун обунани расмийлаштирган ташкилот жаобгар.

Газета таҳриратта компьютер марказида терилди ҳамда оператор М. Бекмуратов томонидан саҳифаланди.

Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифатли чоп этилишига “Шарқ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси масъул. Босмахона телефони: 71-233-11-07.

“Шарқ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили: Буюк Турон кўчаси, 41. ЎЗА якуни — 00.40 Топширилди — 02.15 1 2 3 4 5 6